

**GIDNING NUTQIY KO'NIKMALARI: SAYYOHLARGA SAMARALI MA'LUMOT
YETKAZISHNING MUHIM JIHATLARI**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14835884>

Akmalova Rayhona Baxtiyor qizi

Buxoro davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada gidlarning nutqiy ko'nikmalari va ularning sayyohlar bilan samarali muloqot olib borishdagi o'rni tahlil qilinadi. Gidning muloqot madaniyati, nutq uslubi va axborotni yetkazish qobiliyatining sayyohlik xizmatlari sifatiga ta'siri ko'rib chiqiladi. Xalqaro tajribalar, milliy o'ziga xosliklar hamda amaliy misollar asosida gidning nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar beriladi.*

Kalit so'zlar: *gid, nutqiy ko'nikma, sayyoh, muloqot, axborot yetkazish, turizm.*

Mavzuning dolzarbligi Hozirgi kunda turizm sohasining rivojlanishi gidlarning rolini yanada oshirib bormoqda. Sayyohlarga aniq, tushunarli va qiziqarli ma'lumot yetkazish turizm xizmatlarining samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biridir. Gidning nutqiy mahorati sayyohlarning qoniqish darajasiga, ularning taassurotlariga va hatto mamlakat imidjiga bevosita ta'sir qiladi. Shuning uchun gidlarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Gidning nutqiy ko'nikmalarining asosiy jihatlari

1. Tushunarli va ifodali nutq

Gidning nutqi aniq, ravon va ifodali bo'lishi kerak.

Soddalik va tushunarlilik sayyohlarning diqqatini jamlashga yordam beradi.

Intonatsiya va pauzalarni to'g'ri qo'llash axborotni yaxshiroq idrok etish imkonini beradi.

1. Axborotning mantiqiy taqsimoti

Ma'lumotlar tizimli tarzda yetkazilishi kerak.

Sayyohlarga yo'nalish bo'yicha bosqichma-bosqich ma'lumot berish samarali hisoblanadi.

Qiziqarli faktlar va statistik ma'lumotlardan foydalanish tavsiya etiladi.

2. Muloqot va interaktiv yondashuv

Sayyohlar bilan jonli muloqot olib borish muhim.

Savollarga aniq va to'g'ri javob berish kerak.

Interaktiv usullardan foydalanish (masalan, viktorinalar, testlar) sayyohlarning ishtirokini oshiradi.

3. Til bilish va madaniy kompetensiya

Xalqaro sayyohlarga xizmat ko'rsatish uchun bir nechta tillarni bilish zarur.

Turli madaniyat vakillari bilan muloqot qilishda ehtiyotkorlik talab etiladi.

Qabul qiluvchi davlatning urf-odatlarini va tarixini yaxshi bilish kerak.

Jahondagi yozma manbalarga ko'ra ilk gidlar Misr ruhoniylari bo'lganligi aytiladi.. Biroq, eramizdan avvalgi VII asrda boshlangan Olimpiya o'yinlari uyushgan sayohatlarning boshlanishi bo'lib, turistik gidlikni ham yuzaga keltirgan. Anadoluda tug'ilib o'sgan tarixchi va geograf Gerodot o'zi tashrif buyurgan joylar va ularning urf-odatlarini to'g'risida ma'lumot bergan ilk gidlardan biri bo'lib, qaysidir ma'noda madaniyat turizmining kashfiyotchisi hisoblanadi. Keyinchalik, savdo va sayohatlarning ko'payishi bilan bir qatorda, Anadolu qirg'oqlarini ziyorat qiluvchilar soni ham ortdi. Biroq, bu davrlarda gidlik qilganlarning ma'lumotlari mish-mishlardan iborat bo'lgan..O'rta asrlarda salib yurishlari bilan bir vaqtda ommaviy sayohatlar boshlangan va ibtidoiy ko'rinishda bo'lsa ham transport, turar joy, xavfsizlik va gidlik tashkil etilganligi ko'rinadi. Keyingi davrlarda sayohat katta xajarat talab qilganligi bois boylar foydalanishi mumkin bo'lgan zavq va holat manbaiga aylandi. Turizm va turistik gidlik bugungi kunga o'xshash sifatga sanoat inqilobidan keyingina ega bo'ldi. 1851 yilda Angliyada Tomas Kuk tomonidan uyushtirilgan bir kunlik poyezd sayohati zamonaviy turizmning boshlanishi sifatida qabul qilinadi.

XX asr boshlarida Angliyada London minorasi va Vindzor qal'asi sayohatchilar uchun ochildi va ba'zi sayyohlik agentliklari gidlarni ishga olishni boshladilar. Biroq, mintaqaviy gidlar tayyorlash va tashkil etish jarayoni esa 1930-yillar davomida boshlangan. Turizmning rivojlanishi va ommaviy turizmning boshlanishi bilan professional turistik gid xizmatiga ehtiyoj paydo bo'ldi.

Xulosa. Gidning nutqiy ko'nikmalari sayyohlik sohasida muhim o'rin tutadi. Gidning aniq, ifodali va tushunarli nutqi sayyohlar tajribasiga bevosita ta'sir qiladi. Muloqot madaniyatiga ega bo'lgan, axborotni qiziqarli tarzda yetkaza oladigan gid sayyohlarning taassurotlarini yanada ijobiy qiladi. Xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, gidlar uchun maxsus nutqiy treninglar tashkil etish ularning kasbiy mahoratini oshirishda muhim o'rin tutadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Smith, R. (2019). Effective Communication for Tour Guides. Oxford University Press.
2. Henderson, J. (2021). Tourism and Language Skills: The Guide's Perspective. Routledge.
3. O'zbekiston Respublikasi Turizm va Madaniy Meros Vazirligi (2023). Gidlar uchun metodik qo'llanma.
4. UNESCO (2020). Cultural Heritage Interpretation Guidelines.
5. Bekmurodov, U. (2022). "Sayyohlik gidlarining kommunikativ kompetensiyasi". Turizm va Tadqiqotlar Jurnali, 4(2), 56-72.